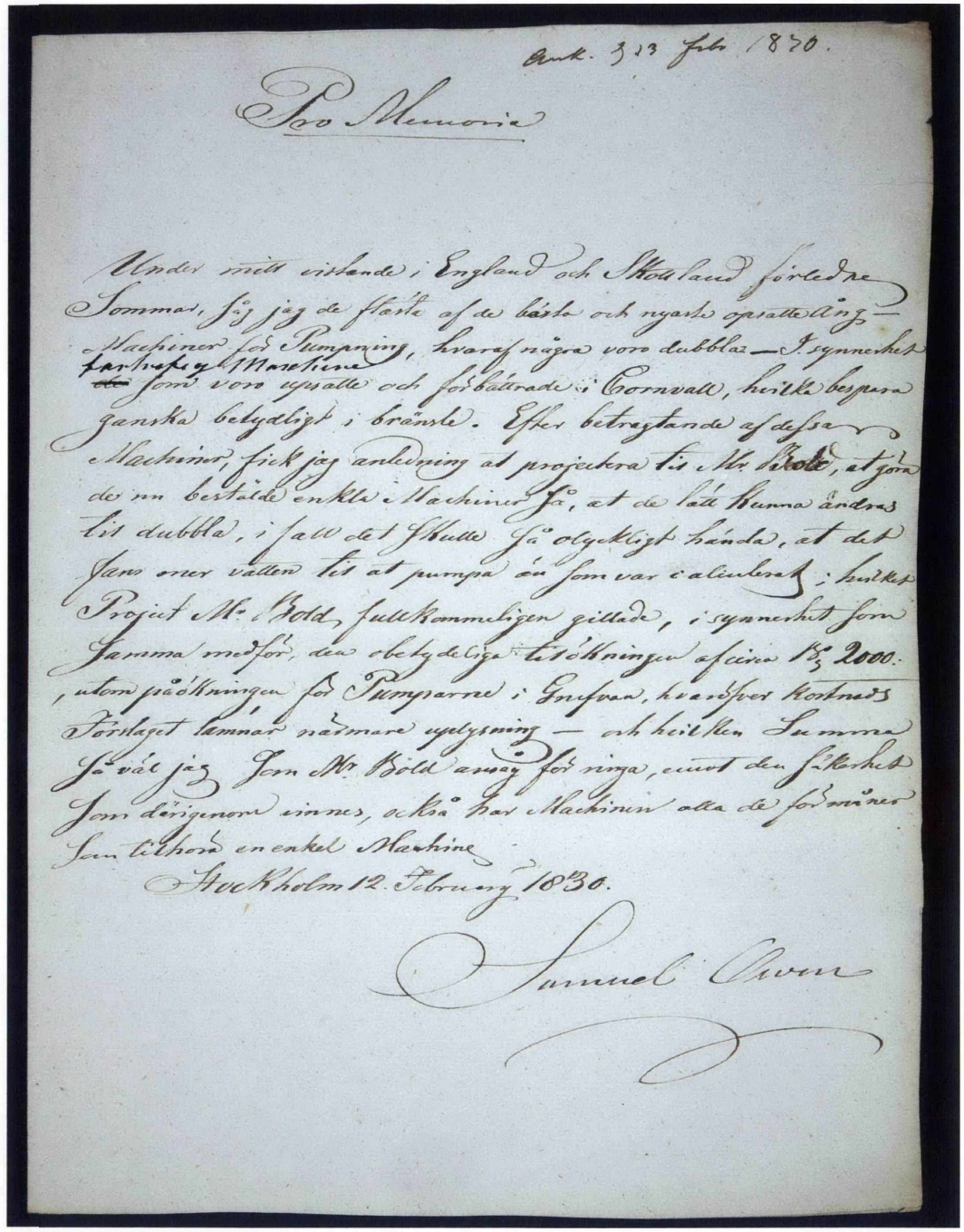
stor masugn i Edsbro på andra sidan sjön Närdingen. På 1810-talet ägdes detta bruk av kommersrådet Carl Arfwedson.[99]

Valsverket som Owen levererade till Skebo bruk var det andra i Sverige efter det han tillverkat för Klosters bruk. Detta nya valsverk kunde till skillnad från det i Kloster inte bara producera tunn järnplåt utan även sådan grov plåt som bland annat passade vid tillverkning av ångpannor. Intresset för att införa puddling av tackjärn istället för det gamla tysksmidet hade nu vuxit. Brukssocieteten träffade 1817 ett avtal med Carl Arfwedson i Skebo att prova puddling i stor skala. Ledare för dessa försök blev smidesdirektören Carl David af Uhr. Han och bergsrådet Broling fick göra en resa till England 1820 men också ta del av de erfarenheter Rosenborg gjort vid Klosters bruk. Det visade sig dock att malmen från Roslagens gruvor inte passade för denna teknik.[100]

Ekonomiska bekymmer

Värdet av produktionen hade 1816 nått betydande belopp, men det var fortfarande svårt för Samuel Owen att finansiera köp av råvaror och löner till personalen, eftersom en del kunder dröjde med att betala. I december 1816 beslöt han att gå in till Kungl. Maj:t för att söka ett särskilt lån av allmänna medel.[101]

Owen skrev i sin ansökan att han uppskattade värdet av sina tillgångar till 130 000 riksdaler banko. Fastighe-

Ank. 3/3 Febr. 1830.

Pro Memoria

Under mitt vistande i England och Skottland förledne Sommar, såg jag de största af de bästa och nyaste uppfattelångmaschiner för Pumpning, hvaraf några voro dubbla — I synnerhet den som von uppsatte och förbättrade i Cornwall, hvilka begagna ganska betydligt i bränsle. Efter betragtande af dessa Maschiner, fick jag anledning at projektera till Mr Bolt, at om de nu beställde enkla Maschiner så, at de lätt kunna ändras till dubbla, i fall det skulle så olyckligt hända, at det icke mer vatten till at pumpa än som var calculerat; hvilket Projekt Mr Bolt, fullkommeligen gillade, i synnerhet som samma medför, den obetydelige tillökningen af circa 1/3 2000. rdr, utom påläggningen för Pumparne i Gnisvad, hvarföre kostnads Förslaget lämnar närmare upplysning — och hvilken Summa så väl jag som Mr Bolt ansåg för nödig, emot den säkerhet som derigenom vinnes, också har Maschinin alla de förmåner som tillhörd en enkel Maschine.

Stockholm 12 Februarij 1830.

Samuel Owen

terna på Kungsholmen med ugnar för gjutning och andra fasta tillhörigheter svarade för 35 000 riksdaler. De var redan intecknade för 9 800 riksdaler, men det återstod 25 200 riksdaler att belåna. Hans andel i Häste bruk och masugn var bokförda till 14 500 riksdaler, varav bara 1 000 riksdaler intecknats.[102] Större delen av hans tillgångar låg i maskiner, redskap, tackjärn, kol och färdiga produkter, och han uppskattade värdet av detta till mer än 91 000 riksdaler.

Samuel Owen hade nu inte bara lån från Jernkontoret och Manufakturdiskontfonden. Han var samtidigt skyldig enskilda personer 75 000 riksdaler i förlagslån. De hade nu krävt tillbaka sina lån, och nya långivare var svårt att hitta. Owen skrev att ett förlagslån på 80 000 riksdaler banko av allmänna medel var nödvändigt för honom, mot säkerhet i hans fastigheter och verkstäder.[103]

Som en bilaga till ansökan skickade han ett utlåtande om sin verksamhet som Edelcrantz skrivit. Edelcrantz påpekade där att det var han som lockat Owen till Sverige för att montera de fyra ångmaskiner som köpts in från England. Han informerade vidare om att Owen byggt upp ett eget gjuteri, med två stora gjutugnar för järn och ett metallgjuteri, med sju smideshärdar, 14 stora mekaniska svarvstolar för järn och metaller och en tio hästars ångmaskin. Där var nu 130 arbetare sysselsatta. I verkstaden fanns även tre särskilda inrättningar för att borra cylindrar av större och mindre diameter samt två inrättningar för att svarva och gänga skruvar av alla storlekar, ända till flera fots tjocklek.

Flera olika kollegier och regeringens statsberedning fick nu yttra sig om Owens ansökan. Man påpekade att det bara fanns ca 20 000 riksdaler tillgängliga i Jernkontorets Licent-Fond mot tre procent ränta, men att en ytterligare låneform var Kommerskollegiets Manufakturdiskontfond. Den kunde dock inte ställa upp med mer än 19 000 riksdaler, eftersom årets lån till största delen redan var utbetalda. Det fanns dock en reservfond i form av en salpeterfond som ännu inte använts till förlagslån. Den kunde låna Owen ett belopp av 45 000 riksdaler så att hans akuta bekymmer löstes.[104]

År 1817 fick Samuel Owen även rätt att låna 30 procent mer ur Manufakturdiskontfonden än vad dess vanliga regler medgav. Vid årets slut var hans lån ur denna fond uppe i 42 000 riksdaler banko och i slutet av 1818 så högt som 53 000 riksdaler. Garant för lånen var nu inte bara John Burgman, men han var den som stod för merparten av garantierna.[105]

Möjligheten att låna ur Manufakturdiskontfonden utnyttjade Samuel Owen därefter flitigt. Han var faktiskt den som lånade mest av alla låntagare, ofta i delposter om 10 000–14 000 riksdaler. Åren 1821 till 1829 uppgick hans låneskuld till denna fond till ungefär 40 000 riksdaler banko.[106]

Owen hade för att klara sina lån varit tvungen att sälja en del av sina fasta tillgångar. Han överlät sin andel i Häste bruk till en grupp av Falu Bergslags Intressenter för 10 500 riksdaler banko. Hyttan lades därefter ner.[107]